

майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійної освіти і фахівців образотворчого та декоративного мистецтва: теорія, досвід, проблеми: зб. наук. праць. Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2024. Вип. 7. С. 30-34.

18. Особливості проведення уроків трудового навчання у початковій школі. URL: <https://naurok.com.ua/osoblivosti-provedennya-urokiv-trudovogo-navchannya-u-pochatkoviy-shkoli-209430.html>

19. Скиба М. Як можна покращити концепцію профорієнтації школярів. 2021. URL: <https://nus.org.ua/2021/01/21/yak-mozhna-pokrashhyty-kontseptsiyu-proforiyentatsiyi-shkolyariv/>

20. Технології / Трудове навчання. Каталог курсів підвищення кваліфікації 2025 з напрямку Технології / Трудове навчання. URL: <https://hub.atoms.com.ua/category/tehnologii-trudove-navcanna/>

21. Що таке компетентнісний підхід у навчанні – відповідає Державна служба якості освіти. 2022. URL: <https://nus.org.ua/2022/01/28/zo-take-kompetentnisnyj-pidhid-u-navchanni-vidpovidaye-derzhavna-sluzhba-yakosti-osvity/>

<https://doi.org/10.31652/3041-1017-SAAE-2025.1.34>

Глуханюк В.М., м. Вінниця

e-mail: vitalijgluhanuk5@gmail.com

Заболотна К.С., м. Вінниця

e-mail: katazabolotna151@gmail.com

Боднар В.С., м. Вінниця

e-mail: V417028@gmail.com

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСВІТНІЙ ГАЛУЗІ «ТЕХНОЛОГІЇ»

Анотація. У статті розглянуто проблему вивчення особливостей та можливостей людини, умов цілеспрямованої дії на розвиток її творчого потенціалу, створенню повноцінного навчаючого й розвиваючого середовища. Ефективне вирішення проблеми здійснюється шляхом використання в навчанні сучасних педагогічних і технологічних систем, які базуються на засадах проектно-технологічної діяльності, що забезпечує одночасний розвиток, навчання і виховання учнів, шляхом залучення їх в активну творчу діяльність. У статті увагу зосереджено на формуванні високого рівня технологічної культури як частини загальної культури, та забезпечення прискореного розвитку технологічного середовища за рахунок формування системно і глобально мислячих особистостей, що володіють інноваційним стилем мислення і діяльності необхідно формувати особистість, яка здібна до досягнення високих результатів перетворювальної діяльності в умовах свободи вибору і конкуренції.

Ключові слова: проектно-технологічна діяльність, технологія, проект, проектування.

Abstract. In the article goes about the problem of studying the features and possibilities of human, the conditions of targeted action for the development of creativity, creating a complete teaching and developing environment. The effective problem solving is done by use of modern teaching and learning process systems based on the principles of design and technology, providing simultaneous development, training and education of students by involving them into active creative work. The article focuses on the formation of a high level of technological culture as part of the general culture, and ensuring accelerated development of the technological environment by forming systematically and globally minded individuals that have innovative way of thinking and activities necessary to form a personality that is capable of achieving high results transformational activities in freedom of choice and competition.

Keywords: design and technological activities, technology, project, design.

Перед людиною, в зв'язку з розвитком науки й техніки, постає ряд нових завдань та вимог до особистості. Створення умов для розвитку творчого потенціалу, творчої активності учнів є однією з важливих сучасності. Дидактики та методисти намагаються знайти таку методику, систему, яка б дозволила вирішити завдання, які лежать в основі реформування

освіти. Ця складна і необхідна реформа забезпечується шляхом впровадження і використання нових інформаційних технологій, сучасних досягнень психолого-педагогічних наук, інноваційних систем в праці вчителя [1].

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні необхідності процесу цілеспрямованої дії на розвиток творчого потенціалу учнівської молоді, та створенню повноцінного навчаючого й розвиваючого середовища.

Освітня галузь «Технологія» допомагає сформувати в учнів життєво важливі основи технологічних знань і вмінь, залучити їх до різних видів практичної діяльності з урахуванням економічної, екологічної і підприємницької доцільності, соціального досвіду; а також покликана сформувати в школярів досвід самостійної практичної діяльності.

Найбільш ефективно ці задачі можуть бути вирішені шляхом використання в навчанні сучасних педагогічних і технологічних систем, які базуються на засадах проектно-технологічної діяльності, що забезпечує одночасний розвиток, навчання і виховання учнів, шляхом залучення їх в активну творчу діяльність.

Суть поняття «проектно-технологічна діяльність» пов'язана з такими науковими поняттями й категоріями як «діяльність», «технологія», «проект», що мають різноплановий характер.

Розглянемо основні складові поняття проектно-технологічної діяльності.

Діяльність як загальне поняття є рушійною силою і умовою суспільного прогресу. Основна мета її – забезпечити збереження і неперервний розвиток людського суспільства. У діяльності здійснюється перетворююча роль людини.

У філософській, соціальній, психологічній, педагогічній літературі чимало робіт присвячено цій проблемі. В них увага наукових досліджень зосереджена на місці і ролі діяльності в суспільному та особистому житті людини, на структурі, видах і умовах діяльності.

Серед багатьох філософських визначень діяльності заслуговує на увагу визначення цієї категорії. Вона розглядає діяльність не лише як форму активного ставлення людини до навколишньої дійсності, зміст якої складають наступна її зміна та перетворення, а й створення людиною умов для свого існування і розвитку.

Наступним структурним елементом діяльності є активність, котра проявляється в тому чи іншому способі оволодіння суб'єкта об'єктом. Трапляється, що до зазначених елементів додають четвертий елемент – знаряддя і засоби діяльності, котрі являють собою складну й розгалужену систему «штучних органів» суспільної людини, за допомогою яких вона здійснює необхідні перетворення предметів діяльності.

Будь-яка діяльність – явище історичне. Через зміни, що постійно відбуваються у суспільних відносинах, зазнає змін і діяльність людей. З одного боку, потреби суспільства є першоосновою діяльності людини, з іншого, вони виступають результатом діяльності. У комплексі це є першопричиною існування різноманітних форм і видів людської діяльності.

Аналіз літературних джерел показав, що дослідники теорії діяльності не виділяють результат як окремий структурний елемент. Водночас усі вчені однакові у висновку про те, що завершеність процесу діяльності визначається досягнутим результатом. Отже, приходимо до висновку, що, здійснюючи системний аналіз конкретного виду діяльності, необхідно обов'язково вивчати її результативність.

Наступним базовим поняттям є «технологія». Технологія відіграла важливу роль у розвитку всіх цивілізацій, але, незважаючи на це, об'єктом теоретичного аналізу вона стала відносно недавно. У сучасних умовах, коли технологія проникає в усі галузі виробничої і невиробничої сфер економіки, вона пронизує усі форми життєдіяльності людини (навчальну, професійну, дозвільну, управлінську, комунікативну, ігрову діяльність), а отже, є підстави

стверджувати, що технологія є багатоаспектним і багаторівневим поняттям і повинна вивчатися філософськими, психологічними, економічними, педагогічними й іншими науками, яка базується на поняттях технологічної культури.

В основі поняття технологічної культури лежить перетворююча діяльність людини, у якій виявляються його знання, уміння і творчі здібності. Перетворююча діяльність сьогодні проникає в усі сфери людського життя і діяльності – від промисловості і сільського господарства до медицини і педагогіки, дозвілля і керування.

Технологічну культуру можна розглядати в соціальному (широкому) і особистісному (вузькому) планах. У соціальному плані технологічна культура – це рівень розвитку життя суспільства на основі доцільної й ефективної перетворювальної діяльності людей, сукупність досягнутих технологій у матеріальному і духовному виробництві [3].

В особистісному плані технологічна культура – це рівень оволодіння людиною сучасними способами пізнання і перетворення себе і навколишнього світу.

Технологічна культура визначає місце людини в природі і суспільстві, рамки його втручання в природні процеси, формує відповідне бачення світу і проявляється в технологічному світопізнанні. Під технологічним світопізнанням ми розуміємо систему технологічних поглядів на природу, суспільство, людину і його мислення. В його основі лежить глобальне, планетарне світобачення, що представляє собою єдність біосфери, соціосфери, техносфери.

Отже, технологічна культура - рівень розвитку перетворювальної діяльності людини, що виражається в сукупності досягнутих технологій матеріального і духовного виробництва і дозволяє йому ефективно приймати участь в сучасних технологічних процесах на основі гармонічної взаємодії з природою, суспільством і технологічним середовищем.

Наступним поняттям що входить до складу технології як категоріального комплексу є технологічна освіта. Технологічна освіта є основою в оволодінні учнями технологічної культури, досягнутим рівнем перетворювальної діяльності в матеріальному і духовному виробництві і сфері послуг.

Основною метою технологічної освіти є підготовка молоді до успішного й гармонічного функціонування в інформаційному й технологічно-збагаченому світі. У сучасних умовах потрібно готувати не просто професіонала, працівника в сфері виробництва продукції чи послуг, а орієнтуватися на підготовку суб'єкта власної життєдіяльності.

Технологічна освіта повинна формувати високий рівень технологічної культури як частини загальної культури, забезпечувати прискорений розвиток технологічного середовища за рахунок формування системно і глобально мислячих особистостей, що володіють інноваційним стилем мислення і діяльності необхідно формувати особистість, яка здібна до досягнення високих результатів перетворювальної діяльності в умовах свободи вибору і конкуренції.

Загальними компонентами технологічної освіти, як і технологічної культури являються технологічні знання, технологічні уміння і навички, технологічні якості особистості.

Таким чином, технологічна освіта - це процес і результат активного засвоєння людиною технологічних знань, умінь, навичок і особистісних якостей з метою формування технологічної культури, що проявляється в готовності до творчої і гармонійної перетворювальної діяльності на науковій основі.

Список використаних джерел:

1. Глуханюк В.М., Остаповець Б.С. «Організація проектно-технологічної діяльності учнів у старшій школі». Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2018.
2. Мачача Т.С., Сидоренко В.К. Проектно-технологічна культура як соціокультурна та

педагогічна проблема. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2009.

3. Соловей В.В. Технологічна культура як важлива професійна якість учителя технологій (трудового навчання). Київ-Вінниця: Планер, 2015.

4. Тарара А.М. Розвиток творчих здібностей учнів 5-9 класів у процесі проєктно-технологічної діяльності. Київ: Педагогічна думка, 2008.

5. Титаренко В., Савенко І. Культура праці як складова культури особистості майбутніх вчителів трудового навчання. *Українська професійна освіта*. 2017.

6. Шамралюк О.Л. Технологічна культура майстра виробничого навчання аграрного профілю як актуальна проблема професійної освіти в умовах інноваційних перетворень. Київ-Вінниця: Планер, 2016.

7. Нагорна О. Особливості реалізації технологічної культури в педагогічній діяльності майбутнього фахівця. *Молодий вчений*. № 12 (76), 2019.

8. Ніколайчук С.П. Проєктно-технологічна діяльність майбутніх учителів технологій у процесі їх професійної підготовки. *Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2012. Вип. 31.

<https://doi.org/10.31652/3041-1017-SAAE-2025.1.35>

Цвілик С.Д., м. Вінниця
Сазонов Д.О., м. Вінниця
Мокрогуз М.О., м. Вінниця
e-mail: tsvilyksv@gmail.com

ЗАСОБИ МУЛЬТИМЕДІА ЯК ІНСТРУМЕНТАРІЙ АКТИВІЗАЦІЇ КОГНІТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В НАВЧАННІ ТЕХНОЛОГІЙ ЗДОБУВАЧІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Анотація. В статті розглядаються проблеми застосування засобів мультимедіа як інструментарію активізації когнітивної діяльності здобувачів загальної середньої освіти. Встановлено, що призначення мультимедійного уроку з розвитку когнітивних здібностей учнів є таким: вивчення нового матеріалу, добір і подання нової інформації; закріплення набутих знань, відпрацювання предметних компетентностей; повторення, практичне застосування одержаних знань і сформованих здатностей; узагальнення, систематизація знань. Для посилення когнітивного ефекту уроку вчителів варто акцентувати увагу учнів на завданнях деформалізованого уроку. Для цього вчитель добирає необхідні форми і методи проведення уроку, освітні технології, прийоми педагогічної техніки.

Ключові слова: когнітивна діяльність, здобувачі загальної середньої освіти, технології, мультимедіа.

Abstract. The article examines the problems of using multimedia as a tool for activating the cognitive activity of secondary school students. It has been established that the purpose of a multimedia lesson for the development of students' cognitive abilities is as follows: studying new material, selecting and presenting new information; consolidating acquired knowledge, practicing subject competencies; repeating, practical application of acquired knowledge and formed abilities; generalizing, systematizing knowledge. To enhance the cognitive effect of the lesson, the teacher should focus students' attention on the tasks of the deformed lesson. For this, the teacher selects the necessary forms and methods of conducting the lesson, educational technologies, pedagogical techniques.

Keywords: cognitive activity, secondary school students, technologies, multimedia.

Сучасна освіта зорієнтована на діяльнісні, розвивальні технології, що формують в учнів певні ключові й предметні компетентності: здатність до освіти, уміння оперувати й керувати інформацією, швидко приймати рішення, пристосовуватись до потреб ринку праці (основні життєві компетенції). Світовий процес переходу до інформаційного суспільства, а також економічні, політичні і соціальні зміни, що відбуваються в Україні, зумовлюють необхідність мультимедійного навчання технологій у закладах загальної середньої освіти.